

Datum: 19. 6. 2015

Zadeva: Osnutek Zakona o pokopališki in pogrebni dejavnosti ter upravljanju in urejanju pokopališč

Spoštovani,

v Zbornici Komunalnega gospodarstva Gospodarske zbornice Slovenije (v nadaljevanju: ZKG-GZS) smo preučili osnutek Zakona o pokopališki in pogrebni dejavnosti ter upravljanju in urejanju pokopališč z dne 26. 5. 2015, ki je v javni obravnavi. Naše stališče in pripombe so naslednje:

1. Pripombe na koncept zakona:

Ocenjujemo, da je koncept osnutka zakona zasnovan popolnoma neustrezno. Le ta v 8. členu brezpredmetno predlaga štiri različice. Različice 2, 3 in 4 so neskladne z ustavo ter občane prepuščajo negativnim posledicam prostega trga in obenem dejansko pomenijo uničevanje pokopališke dejavnosti. Spomnimo, da je Ustavno sodišče RS v več-ih odločbah napisalo, da se pogrebna in pokopališka dejavnost zaradi pietetnih, zdravstvenih in sanitarno higienskih razlogov ne sme in ne more izvajati na prostem trgu.

Po enotnem mnenju ZKG-GZS, in tudi vseh združenj občin: SOS, ZOS in ZMOS, je edina sprejemljiva različica 1, ki to dejavnost opredeljuje kot gospodarsko javno službo (GJS).

GJS deluje v dobro občanov zato, ker omogoča nadzor dejavnosti, cen, dobička. Lokalna skupnost določa tako vrste storitev, ki se lahko zaračunavajo, kot tudi njihove višine cen. S tem ščiti občane, ki so ob naročilu v težkem psihičnem stanju in zato ranljivi ter težko sprejemajo racionalne odločitve. Če je GJS in je v lokalni skupnosti podjetje, ki je bilo izbrano na podlagi GJS, to občanom nudi storitve po sistemu Vse na Enem Mestu, se svojci lahko v miru pripravijo na žalovanje. Po predlogu različic 2, 3 in 4 pa bodo morali zadeve urejati na dveh mestih.

Prosti trg v tej specifični dejavnosti bi prinesel veliko negativnih posledic za občane, državo in občine. Posledice za občane bi bile nepietetno ravnanje s pokojniki, stresna doživetja svojcev, povišanje cen in stroškov pogrebov, povišanje cen grobnin ali poslabšanje standarda vzdrževanja pokopališč, poslabšanje stanja pokopališke infrastrukture (nižja vlaganja v obnovo in razvoj). Posledici za državo bi bili poslabšanje nadzora nad dejavnostjo in korupcija. Posledice za občine bi bile jemanje njihove pristojnosti iz zakona in ustave, poslabšanje finančnega položaja občin, ki bodo morale plačevati 24 urno dežurno službo, poslabšanje finančnega položaja občin, ki bodo pokrivalo

izgubo v gospodarski javni službi, poslabšanje finančnega položaja občin, ker bodo morale vlagati v pokopališko infrastrukturo in uničevanje pokopališke dejavnosti.

Dejstvo je, da gre na prostem trgu zgolj za boj za pokojnike in dobiček, brez izbire sredstev. Na prostem trgu ni nadzora oz. je tako pomanjkljiv, da boj za pokojnike vodi v nepietetno ravnanje in korupcijo. To se je v preteklosti pokazalo že večkrat, nazadnje v Črnomlju. Skromni pogoji iz 6. in 7. člena osnutka zakona tega ne morejo preprečiti.

Veljavni zakon v uvodu opredeljuje dve dejavnosti: pogrebno in pokopališko kot eno dejavnost (pogrebi, vežice, oddajanje grobov) in urejanje pokopališč (vzdrževanje pokopališč). V mestih se je v praksi preteklih tridesetih let pokazalo, da gre za eno samo, med seboj neločljivo povezano dejavnost.

Osnutek novega zakona opredeljuje tri dejavnosti, ki jih obravnava tako, kot da med seboj niso povezane. Neposrečeno je spremenjena tudi terminologija, ki je podana povsem na novo. Osnutek opredeljuje pogrebno dejavnost (izkop jame, pogreb), pokopališko (vzdrževanje pokopališč in vežice) in upravljanje s pokopališči (oddajanje grobov in grobnine, evidence, videonadzor).

Konceptualna izhodišča so podana le za dve dejavnosti: pogrebno in pokopališko. Za upravljanje s pokopališči pa ne. Upravljavca s pokopališči izvaja občinska uprava ali tisti, ki ga občina določi – torej neko podjetje.

Obenem je pogrebno dejavnost razdelil na GJS (izkop jame) in tržno (pogreb).

Različice 2, 3 in 4 so zasnovane tako, da je vse, kar prinaša izgubo, predvideno kot GJS, kar pa vsaj malo dobička, pa kot tržna dejavnost.

Kot GJS je v vseh različicah predvidena le pokopališka dejavnost (vzdrževanje pokopališč in vežice) in izkop jame iz pogrebne dejavnosti.

Iz grobnin se ne financira samo pokopališka dejavnost (vzdrževanje pokopališč), pač pa tudi upravljanje s pokopališči (oddajanje grobov, evidence, videonadzor). Financiranje tega ni predvideno, ker naj bi bila, po tem osnutku, v prvi vrsti upravljavca pokopališča občinska uprava. Te zadeve so neločljivo povezane, še posebej pri velikih, mestnih pokopališčih. Takšnih pokopališč ne more upravljati občinska uprava. Ne moreš jih upravljati brez specialnih znanj, na način, da jih nekdo drug vzdržuje, tretji pa na njih izvaja pogrebe. Če upravljaš s pokopališčem, moraš skrbeti in biti odgovoren za vse na pokopališču, od A do Ž. Od evidenc, izvajanja pogrebov, do odvoza odpadkov. To najemniki in obiskovalci pokopališča od tebe dejansko pričakujejo in zahtevajo. Ne moreš prelagati odgovornosti in ljudi pošiljati k nekemu drugemu, od vrat do vrat.

Javni interes je urejeno pokopališče, ustrezne evidence, dostojen pokop in nizke grobnine. Te zadeve so neločljivo povezane in se med seboj prepletajo in dopolnjujejo. Brez dovolj visokih grobnin ni urejenih pokopališč. Brez ustrezno urejenih in upravljanih pokopališč se na njih ne more izvajati pogrebov.

Prenašanje nekaterih ureditev iz tujine v slovenski pravni red, brez poznavanja vsebine in ozadij, bo povzročilo uničenje pokopališke dejavnosti, ki vsebuje tudi upravljanje in urejanje pokopališč. V tujini so namreč cene pogrebov nekajkrat višje, prav tako cene izkopov jam, mrliških vežic, grobnin, itd.. Tudi 10 do 20 x višje. Zaradi tega se v tujini pokopališka dejavnost lahko financira sama. Kljub temu tam občine financirajo obnovo pokopališke infrastrukture.

Pri javnih podjetjih je do sedaj dobiček iz drugih tržnih dejavnosti, tudi tržnega dela pogrebne dejavnosti, pokrival izgubo v GJS - pokopališki dejavnosti in tako omogočal nižje grobnine oz. višji standard vzdrževanja pokopališč, nižje cene pogrebov, financiranje obnove in razvoja pokopališke infrastrukture.

Če bo iz osnutka izbrana katera izmed različic 2, 3 ali 4, bodo občine morale pokrivati izgubo v GJS - pokopališki dejavnosti ali pa ustrezno podražiti cene pokopaliških storitev (grobnine, vežice). To pa je malo verjetno, še posebej na pokopališčih, kjer so cene grobnin, predvsem zaradi varstva virov pitne vode in kulturne dediščine, za občane že sedaj relativno visoke, vendar še vedno precej prenizke za pozitivno poslovanje.

Cene pogrebov pa so pri zasebnih podjetjih že sedaj višje.

Po novem bi bili občani, v primeru izbire variant 2, 3 ali 4, prizadeti večkrat:

- po izkušnjah iz Slovenije, kar se dogaja že sedaj z drobljenjem in dodajanjem nepotrebnih postavk, in tudi tujine, bi pri zasebnih podjetjih plačevali višje cene pogrebov.
- Ne glede na to bi obenem plačevali tudi občutno višje grobnine ali pa bi se jim standard vzdrževanja pokopališč zelo znižal.
- Močno bi se znižala tudi vlaganja v obnovo in razvoj pokopališke infrastrukture.

Lokalne skupnosti bi po novem v primeru različic 2, 3 in 4 torej morale pokrivati izgubo v GJS, graditi nova pokopališča in mrliške vežice ter obnavljati pokopališko infrastrukturo, in to zgolj zato, da bi 170 delavcev, zaposlenih pri zasebnih podjetjih iz OZS, lahko izvajalo to dejavnost na prostem trgu in pri tem kovalo dobičke za lasten žep. Ali se vam zdi to zdravorazumsko?

Etika in zadovoljevanje potreb občanov morata imeti prednost pred dobičkom. Tudi če je dobiček, je temeljno vprašanje, kam gre – nazaj občanom ali v žepe zasebnikov?

Javna podjetja dobiček večinoma vlagajo v obnovo in razvoj infrastrukture pokopališča, delno pa ga dajemo občini. Pri zasebniku pa gre dobiček osebno njemu, za nakup njegovih dobrin.

2. Pripombe k 8. členu:

Predlagamo, da se sprejme različica 1 in naj o načinu izvajanja pogrebne dejavnosti samostojno odloča lokalna skupnost na način, da sama izbere obliko izvajanja GJS glede na krajevno običajen način, z dostojanstvom ter spoštovanjem do umrlih oz. glede na kulturne, demografske in zgodovinske značilnosti.

Pri tem lahko izbira med režijskim obratom, javnim podjetjem ali pa podelitvijo koncesije enemu ali pa večim zasebnim pogrebnim podjetjem.

Varianti 3 ali 4 zaradi izjeme »če je to predhodno pisno dogovorjeno s pokojnikom ali naročnikom pogreba«, dejansko pomenita prosti trg.

Specifično vprašanje je upepeljevanje, ki ga glede na dejstvo, da sta v Sloveniji le dve upepeljevalnici, nikakor ni smiselno urejati kot občinsko javno službo. Prav tako pa po našem mnenju dejavnost ne more biti predmet proste podjetniške iniciative.

3. Pripombe k 31. členu:

Drugi odstavek:

- Niso opredeljeni stroški upravljanja pokopališč (vodenja evidenc, oddajanja grobov, videonadzora, itd). Oddajanje grobov in vodenje evidenc nista skupni objekt ali naprava na pokopališču.

Tretji odstavek:

- Namen zakonodajalca, ki je želel preprečiti, da bi upravljavec vsem najemnikom grobov zaračunal enako grobnino, ne glede na to, kje grob je in kakšni so dejanski stroški upravljanja s posameznim pokopališčem, pomeni, da se bo višina grobnin na majhnih in oddaljenih pokopališčih nesorazmerno povišala, če se bo še naprej ohranjalo načelo, da se na območju lokalne skupnosti zagotavlja enak standard, ne glede na velikost, oddaljenost ali lastništvo posameznega pokopališča. Pri ostalih primerljivih javnih službah, npr. na področju vodooskrbe in odvažanja odpadkov, je ravno nasprotno kot v osnutku Zakona o pokopališki in pogrebni dejavnosti ter upravljanju in urejanju pokopališč in cena ne sme biti diferencirana glede na lokacijo uporabnika.

4. Pripombe k 33. členu:

Prvi odstavek:

- Če bo izdajanje soglasij potekalo v skladu z zakonom, ki ureja splošni upravni postopek, se bo čas izdajanja soglasij nesorazmerno podaljšal, saj gre za enostaven postopek. V Ljubljani sedaj soglasje izdamo v roku treh dni. **Predlagamo, da se določi, da se za postopek smiselno uporablja zakon, ki ureja splošni upravni postopek.**
- Izdajanje po zakonom, ki ureja splošni upravni postopek ni potrebno, saj drugi odstavek določa, da o zavrnitvi soglasja odloči pristojni občinski organ z odločbo v skladu z zakonom, ki ureja splošni upravni postopek.

5. Pripombe k 38. členu:

Tretji odstavek:

- Na vsakem pokopališču ali zunaj njega ne more biti zagotovljen prostor za pokope ob morebitnih naravnih in drugih nesrečah, v vojni in v izrednih razmerah, ker za to ni prostorskih možnosti in ker to pri nekaterih pokopališčih tudi prepovedujejo predpisi s področja varstva virov pitne vode. Vsekakor bi se

moral ta prostor zagotavljati kot ena lokacija v lokalni skupnosti in ne za vsako pokopališče posebej.

Kot reprezentativna zbornica s področja dejavnosti pričakujemo, da se bodo naše pripombe resno in konstruktivno obravnavale, kakor tudi v celoti upoštevale pri pripravi predloga Zakona o pokopališki in pogrebni dejavnosti ter upravljanju in urejanju pokopališč.

Lep pozdrav.

Janko Kramžar, l. r.
Predsednik Zbornice komunalnega gospodarstva

Alenka Gorza Jereb, l. r.
Direktorica Zbornice komunalnega gospodarstva

Vročiti:

- Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo po elektronski pošti gp.mgrt@gov.si;